

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО В ТВОРЧОСТІ УЧНІВ 6-7 РОКІВ ТА ПРИНЦИПИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В ШКОЛАХ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Згідно статуту ДХШ і її нормативним документам, в перший клас зараховуються школярі, що досягли 8-9-річного віку. Але, сьогодні, з різних причин, дуже зросла популярність, серед населення, підготовчих класів ДХШ. Скористатися подібною ситуацією, маючи соціальне замовлення нашого суспільства, а також можливість впливати на формування знань і вмінь її майбутніх учнів, було б розумною дією з боку школи.

В той же час, в ситуації, що склалася, є одна проблема методологічного характеру – школа не має достатнього досвіду в роботі з дітьми 6-7 років. Навіть той незначний пробний досвід роботи з дітьми цієї вікової категорії говорить нам, що методи роботи з ними істотно різняться по відношенню до традиційного контингенту ДХШ.

Для того, щоб краще зрозуміти зміст і методи роботи з дітьми 6-7 років, ми звернулися до досвіду педагогів, які мають подібну практику. Це, перш за все - загальноосвітні школи, садки, гуртки, студії. Вивчивши доступну нам інформацію ми прийшли до висновку, що методи роботи таких навчальних закладів як загальноосвітні школи, садки з одного боку і гуртки, студії з іншого, істотно різняться, як різняться і результати їх праці.

Загальноосвітні школи, садки, як правило, мають серйозну науково-методичну базу – спеціальних кадрів, підручники, програми, методичну допомогу. Спрямованість їх роботи пов'язана, в першу чергу, з вирішенням завдань освітнього характеру. Ситуація в студіях, гуртках майже навпаки – немає спеціальних кадрів, відвідини занять школярами добровільні, відсутність програм, підручників, заняття, найчастіше, мають розвиваюче значення.

Таким чином, ґрунтуючись на вище сказаному, ми бачимо, що класична тріада – навчати, розвивати, виховувати, проявляє себе, в даній ситуації по-різному.

Так, в умовах загальноосвітньої школи – превалюють освітні процеси, часто не на користь виразності дитячого малюнку. І, навпаки, в умовах гуртка, превалюють принципи розвивального характеру, де спонтанні методи навчання, процес „вивільнення” творчої енергії дітей є основними.

Наведений вище приклад, говорить нам про класичне протистояння в художній педагогіці двох тенденцій – методики „геометричного” підходу

або, як ще його називають „строного” і прихильниками біогенетичної теорії, заснованої на методах „вивільнення” творчої енергії дитини, закладеною в ній природою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роботи наукових дослідників, яких турбує проблема розвитку дитячої творчості, ми аналізуємо в наступних публікаціях та наукових роботах: Е.В.Белкіна “Естетичне виховання дітей шестирічного віку засобами образотворчого мистецтва (на матеріалі живопису)” (1996); Л.С.Виготський “Уява і творчість у дитячому віці” (1997), Т.М.Голінська “Естетичний розвиток молодших школярів засобами синтезу мистецтв” (2005); В.М.Кардашов “Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів” (2007); Л.П.Міщиха “Психологія творчості” (2004), О.М.Опалюк “Формування основ морально-естетичного світогляду молодших школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва” (1999).

Формування цілей статті. Підготовчі групи для ДХШ це досить молоде явище в історії художньої педагогіки, цілі і завдання якого ми спробуємо визначити за допомогою нашої програми.

Пропонована навчальна програма є частиною загального проекту у створенні головного нормативно-освітнього документу – “Навчальна програма для підготовчих груп ДХШ і ДШМ”. Навчальна програма призначена для підготовчої групи ДХШ дошкільного віку 6-7 років і розрахована на дворічний курс навчання. Згідно нашої ідеї, ми плануємо формування двох навчальних програм:

- Програма для підготовчих груп ДХШ, молодша вікова група (6-7 років);
- Програма для підготовчих груп ДХШ, старша вікова група (8-9 років).

Програми будуть пов’язані загальною методичною концепцією. У той же час, кожна з навчальних програм якісно різняться, за змістом навчального матеріалу і засобам його здійснення, які обумовлені дидактичними вимогами.

При виборі позиції ДХШ щодо підготовчих класів, ми спираємося на прагматичні її інтереси. Школа зацікавлена в талановитих і здібних до навчання учнів. Тому, одне з основних завдань підготовчих класів, за допомогою мистецтва визначити рівень обдарованості і здібності до навчання школярів через заняття образотворчим мистецтвом.

Подібна селекційна робота дозволить не тільки вчителям але і батькам школярів в майбутньому визначитися з вибором професії, розкрити талант і здібності до художньої праці, закладені в дитину природою. Згідно біогенетичної теорії, всі діти малюють і цей факт має для них величезне

розвиваюче значення. Але, визначити дійсний талант дитини, її здібність до навчання можуть тільки досвідчені вчителі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ніхто не має права відбирати конституційних прав школяра, у разі його бажання навчатися в ДХШ. Але батьки дитини повинні знати прогнози фахівців відносно її здібностей до художньої праці. Художня школа – це не гурток або студія, де розвиваються кращі якості дитини, це державна установа, в якій школяр отримує нормативні знання і вміння на теорії і практиці образотворчої грамоти, де виховується майбутня національна еліта нашої держави.

Будь-який навчальний предмет виражає себе у вигляді змістовних і процесуальних його частин. Навчальна програма проявляє себе у сукупності змісту навчальних завдань і витікаючих з них завдань освіти, розвитку і виховання. Таким чином, з причини своєї специфіки, навчальна програма не вказує шляхів його здійснення.

У цьому розділі нашої програми ми пропонуємо розширити завдання навчальної програми і, у загальних рисах, вказати її здійснення.

Для реалізації змісту нашої навчальної програми необхідно керуватися стратегічною лінією у виборі методів роботи з дітьми 6-7 років.

Основоположним чинником в системі дидактичних принципів навчання дітей 6-7 років, дуже значущий для художньої педагогіки є принцип обліку психовікових особливостей в процесі навчання.

Для того, щоб краще освітити вище зазначену нами проблему методологічного характеру, ми пропонуємо звернутися до класичної тріади художньої педагогіки:

1. Формування уявлення про предмет зображення.
2. Формування уявлення про процес зображення.
3. Формування уявлення про технічне виконання зображення.

Класична тріада в сукупності регулює основоположні принципи процесів художньої творчості і навчання. Але, змінюючи послідовність даної тріади, ми тим самим міняємо спрямованість методів роботи педагогів.

Наприклад, якщо в основу даної тріади ставиться принцип “формування уявлення про процес зображення”, ми, тим самим, стимулюємо процеси, пов’язані з образотворчою грамотою, яка вимагає від школяра здібності до аналітичних дій. Немає сумніву у тому, що така композиція тріади звернена до традиційного контингенту ДХШ. І, навпаки, якщо в основу тріади ставимо принцип “формування уявлення про предмет зображення” ми, тим самим, стимулюємо процес творчого початку, тобто синтетичне мислення школяра. Такий вид художньої праці абсолютно сензитивний дитині 6-7-річного віку.

Таким чином, мотивація художньої праці здатна вирішити протиріччя навчального процесу в даному віковому діапазоні.

Так само необхідно враховувати, що дитинство – це не метофізичний чинник. У тимчасовому русі від 6 до 7 років можна спостерігати швидку зміну психофізіології дитини. Ця динаміка до дорослішання особливо яскраво проявляє себе на тлі системних занять художньою працею – поступове згасання спонтанності в практиці дитини, більш усвідомлена мотивація до процесу навчання і багато інших чинників.

Таким чином, резюмуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що синтетична форма мислення, на основі психофізіологічного феномену “вивільнення” творчої енергії дитини 6-7 років, а так само превалююча ігрова форма занять залишається домінуючим принципом в роботі з дітьми 6-7 років. Завдання педагога – організувати емоції і направляти їх на потрібний шлях, кінцевою метою якого є практична робота дитини.

В нашій навчальній програмі ми передбачаємо три види художньої діяльності дітей 6-7 років – тематичне малювання, натурна і декоративно-прикладна творчість.

Особистість дитини дуже індивідуальна. Вже у віці 6-7 років можна спостерігати певні переваги видам художньої діяльності та здібності закладені в природі дитини. Завдання педагога виявити ці здібності і розвивати їх. Свої здібності до певних видів художньої діяльності дитина молодшого шкільного віку проявляє в процесі навчання.

Вище зазначений спектр художньої діяльності в нашій програмі максимально охоплює його можливі види. Дитина може проявити свої здібності в одному або декількох з них, завдання педагога розвинути ці здібності методично вірно.

Висновки: Аналізуючи вищесказане, ми приходимо до висновку, що “родовий” чинник в навчанні дітей 6-7 років є основоположним, але, як представники традиційно-орієнтованої школи, ми не можемо тільки “спостерігати” або бути організаторами “вивільнення” творчої енергії дітей.

Ми глибоко переконані, що принципи прогресивної художньої педагогіки, зокрема методи розвивального навчання, здатні нівелювати певні суперечності даної вікової категорії на шляху оволодіння знаннями і вміннями художнього ремесла.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бакушинський А.В. Исследование и статьи. – М., 1981. – 348 с.
2. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. Психологический очерк. – М., 1967. – 93 с.
3. Изобразительное искусство и художественный труд / Неменский Б.М., Фомина Н.Н., Гросул Н.К. и др. – М., 1991. – 192 с.
4. Кардашов В.Н. Теоретические и методические основы художественно-творческого развития школьника. – Бердянск, 2000. – 153 с.

5. Неменский Б.М. Мудрость красоты: о проблемах эстетического воспитания. – М., 1981. – 192 с.
6. Стапир П., Розенберг Т. Рисунок. Базовый курс. – М., 2005. – 238 с.

АНОТАЦІЯ

Абдурахманов Р.Д., Засыпкін О.В., Житнік Т.С. Образотворче мистецтво в творчості учнів 6-7 років та принципи його впровадження в школах естетичного виховання. У статті ми розкриваємо питання щодо методів впровадження образотворчого мистецтва в школах естетичного виховання для дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова. *Образотворче мистецтво, методи естетичного виховання, творчість.*

АННОТАЦИЯ

Абдурахманов Р.Д., Засыпкин А.В., Житник Т.С. Изобразительное искусство в творчестве учеников 6-7 лет и принципы его внедрения в школах эстетического воспитания. В статье мы раскрываем вопрос относительно методов внедрения изобразительного искусства в школах эстетического воспитания для детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова. *Изобразительное искусство, методы эстетического воспитания, творчество.*

SUMMARY

Abdurakhmanov R.D., Zasyupkin A.V., Zhitnik T.S. Visual arts in 6-7 year old students' creativity and the principles of its implementation in schools of aesthetic education. In this article we discover the question regarding the methods of introducing fine art in the schools of aesthetic education for children of senior preschool age.

Key words. *Visual Arts, methods of aesthetic education, creativity.*